

Yttrande avseende En framtid för alm och ask– förädling, forskning och finansiering. Betänkande av utredningen om Skogsträdsförädling för ökad motståndskraft SOU 2024:35

Sammanfattning av synpunkter

Vi stödjer betänkandets förslag att säkerställa fortsatt effektiv bekämpning av almsjukan på Gotland med hjälp av ny lagstiftning där almsjuka-patogener i första hand regleras som en nationellt reglerad skadegörare enligt växtskyddslagen. Vi föreslår att arbetet med bekämpning och resistensförädling kompletteras med tydlig satsning på forskningsbaserade metoder för att tidigt upptäcka angreppet och för att kartlägga patogenpopulationen och dess egenskaper på Gotland.

Överväganden och förslag

Resistensförädling är en central del i den långsiktiga strategin för att bevara almar, men vi anser att det är viktigt att inte bara vänta på resultaten från förädlingsprogrammet – vilket, när det startas från grunden som i fallet med svenska almar, kan ta lång tid att ge lösningar. Under tiden är det viktigt att aktivt arbeta med andra, stödjande metoder som skapar ett flerskiktat, integrerat skydd mot sjukdomen.

Digitala teknologier

Framgången med bekämpning är starkt beroende av effektiva metoder att tidigt upptäcka sjuka träd. För att förbättra denna aspekt har testning av hyperspektrala sensorer för att upptäcka tidiga signaler av sjukdomen redan inletts i samarbete med Skogsstyrelsen och Linnéuniversitetet och detta arbete bör ha en hög prioritet i utvecklingen av ett adaptivt kontrollprogram för Gotlands almbeståndets bevarande. Samtidigt bör digitala tvillingmetoder testas som verktyg att rikta åtgärder på ett kostnadseffektivt sätt.

Ökad förståelse för patogenpopulationen

De genetiska egenskaperna hos träden är inte den enda faktorn som avgör utvecklingen av sjukdomsepidemin och dess effekter. Vi anser att en effektiv kontrollstrategi också bör inkludera investeringar i att förstå patogenpopulationens egenskaper och utveckling på Gotland. Den första DED-epidemin, orsakad av *O. ulmi*, tros ha avtagit på grund av mykovirus som försvagade patogenen. Därför vore det viktigt att förstå den nu aktiva patogenpopulationens möjliga sårbarhet för virala infektioner. Djupgående kunskap om de lokala patogenpopulationerna är också avgörande för urval av stammar för resistensprovning och bör därför ha hög prioritet som en del av bekämpningen av almsjuka på Gotland.

Yttrandet har beretts av Johanna Witzell, Professor i skogsskador, vid institutionen för skog och träteknik, fakulteten för teknik, Linnéuniversitetet.